

MLADOST

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca. ☐ Celoletna naročnina znaša 2 K, posamezne številke po 10 vin. ☐ ☐ ☐ ☐
Uredništvo: Fr. Terseglav, Ljubljana (Katol. tiskarna). ☐ ☐ ☐ ☐
Upravišтво: Lud. Tomažič, Ljubljana (Katol. tiskarna).

Št. 20.

V Ljubljani, dne 11. novembra 1911.

Letnik IV.

P. n. naročnike, kateri naročnine za tekoče leto še niso poravnali, nujno pozivljamo, da to svojo dolžnost takoj store, da ne bo nepotrebnih pisarij in stroškov.

Naša organizacija.

Ob petletnici.

Ivan Podlesnik.
18. novembra 1906.

Slučajno sem prišel na to, ko sem prelistaval koledarček S. K. S. Z. Pet let bo minilo 18. novembra t. l., odkar je bil ustanovljen prvi telovadni odsek Slovenske krščanske socialne zveze v Ljubljani.

Pet let. Ni mnogo. Za današnji čas pa, ko živimo takorekoč na cesti, v organizacijah, političnih bojih in čas hitro teče v vsak dan se izpreminjajočem javnem življenju — je pet let veliko.

S prvim odsekom v Ljubljani je bila napravljena tudi podlaga za našo mladeniško organizacijo, za naše Orle. Šel sem in poiskal nocoj tisto sliko prvega odbora, ustanoviteljev Orla. Sedem nas je na tisti sliki. Ta slika ni samo slika nekaterih mladih fantov, ampak nam kaže sliko naše organizacije: dva sta šla k nasprotnikom, eden v tujino, dva se ne brigata več za nas — in dva sta ostala do današnjega dne. Naš načelnik Vojteh Jeločnik in jaz. In če se zatopim v razvitek prvega odseka, vidim zopet v tem odseku vtelesen razvoj stoterih odsekov.

Kako smo pričeli?

Mladi fantje, polni navdušenja, smo bili. To navdušenje je rodilo večja dejanja kot zrel razum in hladnokrvno preračunavanje. Parkrat smo se sešli, sestavili provizoričen poslovnik, drug drugega navduševali in začeli zbirati članov. Podpirala sta nas pri tem delu predsednik in podpredsednik Slovenske krščansko-socialne zveze, gospoda dr. Krek in L. Smolnikar in pa naš vedni prijatelj in dobrotnik gospod kanonik Josip Šiška. Telovadnico smo dobili v »Unionu«. Odbor »Uniona« je naročil tudi telovadno orodje. Vse smo imeli. Na nedeljo,

19. novembra leta 1906. smo otvorili telovadnico. Članov smo imeli za naš majhni prostor pol preveč. To nas je še bolj navdušilo. Sploh smo živeli od samega navdušenja. Odbor »Uniona« nam je postavil visoko najemnino za naše razmere. Ampak v navdušenju smo sprejeli vse. Telovadili smo zelo pridno in imeli redne tedenske vaje. Potem pa so nam postajali prostori pretesni. Z Ljubljano samo nismo bili več zadovoljni. Česar nismo prej nikdar nameravali, smo storili že čez en mesec.

Na deželo!

Meseca decembra smo ustanovili prvi odsek izven Ljubljane v Št. Vidu nad Ljubljano. Potem pa naprej! Vsako nedeljo smo bili odzunaj. Eden tu, drugi tam. Zvečer pa smo prišli skupaj in se porazgovorili, poročali o uspehih in zasnovali nove načrte.

To je bilo življenje! Vsi mladi in navdušeni!

Pa so prišle krize. Člani so nam delali nerodnosti, odpadali, hodili neredno k telovadbi itd. Odbor je imel mnogo dela; sodil je, izključeval, sprejemal nove člane, pošiljal govornike na deželo, se boril s finančnimi težavami itd.

Pa vse smo premagali!

Po preteku šestih mesecev smo že prvič javno nastopili v Ljubljani, potem na Jesenicah. Čez leto dni smo izdali »Mladost«, ustanovili kmalu »Zvezo telovadnih odsekov«, se prekrstili v »Orle«, si nabavili uniforme, priredili prvi tečaj v Ljubljani itd., itd.

To so spomini.

Ampak jaz nisem poklican pisati te spomine in tudi prezgodaj je še. Samo ena misel me obdaja, ko gledam nazaj na početek in razvoj našega odseka: v njem je pisan razvoj vsakega posameznega našega odseka in cele naše organizacije. Najprvo navdušenje — potem kriza in čiščenje — potem pa mirno delo. Kolikor morem zasledovati, pri vseh odsekih je bilo tako. Prav tako je tudi pri naši centrali, kar se bo brezdvomno pokazalo na letošnjem občnem zboru, ki mora biti posebno zanimiv.

Gotovo je, da se je naša organizacija nenavadno hitro in močno razvila. Gotovo

je tudi, da ima svoje hibe, ampak gotovo je tudi sledeče:

1. da so Orli poživali izobraževalno, gospodarsko in politično delo;

2. da bi ne stalo po naši domovini toliko izobraževalnih domov kot jih stoji danes, ako bi ne bilo Orlov;

3. da se je začelo uveljavljati med našo mladino načelo discipline in

4. načelo, da je in mora biti strogo versko življenje podlaga našemu zasebnemu in javnemu življenju.

To poslednje je najveselejše! Kadar se bo začelo pri naši organizaciji zanemarjati ali vsaj ne dovolj krepko poudarjati to načelo, takrat bo storjen korak nazaj. In ta korak zna biti usodepolen. Nočem prerokovati. — Želim samo, da se to ne zgodi. Želim, da bi bil »ljubljski Orel«, ki obhaja letos svojo petletnico, tudi v naprej središče cele naše organizacije.

Sedaj so v njem mlajše moče. Bog daj, da bi jih bilo vedno več! Po njem jih bo tudi v »Zvezi Orlov« vedno dovolj.

Zato: Orel ljubljanski! Pet let ni mnogo, Bog pa ti daj vsaj desetkrat toliko tako plodonosnih kot jih je bilo teh kratkih pet!

Diplome.

Vsak redni in podporni član Orla mora biti ponosen na umetniško izdelane diplome, ki jih je Z. O. založila. Diploma Z. O. bo v kras sleherni hiši, kjer imajo Orla! Zato je dolžnost vsakega Orla, ki kaj da na svojo organizacijo, da naroči diplomu.

Cena 2 K.

(Naroče se pri Ludoviku Tomažiču v Katoliški Tiskarni)

Izobraževalni večeri.

Zima je tu in treba je misliti na to, kako naj se napravi program za notranje izobraževalno delo po odsekih. Idrijski odsek se je že oglasil in razložil, kaj misli v tem pogledu to zimo vse napraviti. Drugi odseki mu morajo slediti.

Kaj naj se na fantovskih izobraževalnih večerih razlaga in kako?

Predvsem je potreba, da se vsi člani strogo obvežejo, da bodo k večerom ravno tako redno hodili kakor k telovadbi. Načrt se mora natančno sestaviti in vsi odseki enega okrožja morajo v tem oziru storiti enotne sklepe. Zato naj okrožja vprašanje o zimskem izobraževalnem delu postavijo že v prihodnji seji na dnevni red in naj store sklepe, ki bodo za vse odseke enako veljavni. Okrožja naj postavijo v tem oziru sledeča načela: 1. Izobraževalni večeri so za člane strogo obvezni. 2. Večerov se smejo udeležiti tudi gostje nečlani našega mišlje-

nja. 3. Za večere je treba izbrati pripravnega voditelja, kateremu se da polnomoč v tem okviru. 4. Vsak odsek mora izdelati program in voditi o večerih natančno statistiko glede vsebine predavanj in udeležbe. 5. Končno statistiko izdela okrožje in jo dpošlje Zvezi. Vse to se je sicer že sklenilo, a se splošno ni izvedlo.

Najvažnejši predmet, ki se ima obravnavati, je socializem, narodno gospodarstvo, zlasti pa kmečko vprašanje. Dr. Krekov in dr. Ušeničnikov »Socializem« naj se razlagata po važnosti in potrebi zdaj to, zdaj ono poglavje, za narodno gospodarstvo in kmečko vprašanje pa se tudi dobe primerne knjige. Ni treba razlagati preveč po šolsko, ampak vsak večer se lahko načne drugo zanimivo vprašanje. Neobhoden pogoj pa je, da se predavatelj za vsak večer dobro pripravi, da ne govori tjavendan več ali manj praznih fraz.

Opozorimo tudi na to, naj se letos poizkusi s tem, da se predavatelji menjajo. Voditelj, ki ima skrbeti, da se vse vrši v pravem duhu in na prav način in ki ima paziti tudi na disciplino ter statistiko voditi pa določati dneve, naj si izbere časih pripravnega fanta, kateremu dá izdelati kakšno tvarino ter mu dá potrebnih knjig na razpolago. Včasih, pravimo.

Druga potrebna stvar je politična in državna veda. Tudi za to je veliko izbornih knjig na razpolago. Nadalje leposlovna izobrazba. Največja važnost naj se pri tem polaga na dramatiko, ker imajo naši odseki veliko igravcev, manjka pa vsem prave dramske izobrazbe (o tehnični ne govorimo, ker ni naša stvar). Fant mora vedeti, kaj je drama, kaj žaloigra in veseloigra, kako se dejanje razvija, zapleta, pride do viška, in razpleta, kako se rišejo značaji, kako vrši dialog in monolog, kako se zgradi vsa dramska stavba po prizorih in dejanjih, kaj je tendenca, kaj glavna misel itd. Voditelji naj si v to svrhu preskrbijo kako dobro knjigo o ustroju, tehniki in zgodovini drame in naj na podlagi teorije razlagajo fantom kakšno vzorno klasično dramo. Končno naj se ne zanemari vzgoje kot take. Tudi v tem oziru ne manjka naravnost vzornih del. Lepe nravi, čednosti, lepo vedenje, čut za moralno odgovornost, to vse je hvaležen tema za mladeniče.

Velika napaka pri teh prireditvah je ta, da se taki večeri večkrat začno, a po dveh mesecih, če ne že preje, opuščajo in polagoma popolnoma opustijo. Zato pa morajo ravno okrožja to stvar v roke prijeti, da je vrhovno nadzorstvo, da zmeraj eden drega in nosi za vse odgovornost. Voditelji večerov pa so odgovorni okrožju, vsi pa Zvezi. Na ta način se bo nekaj napravilo. Januarja meseca se vrši tečaj S. K. S. Z. v Ljubljani. Ustroj tega tečaja bo, kakor smo izvedeli, tak, da bo res moral veliko sadu

roditi. Upeljal se bo večji red, en tečaj bo za voditelje in izobraženejše, eden za mlajše člane, vse se bo spisovalo, tvarina bo skrbno izbrana in izdelana. Fantovski večeri naj se seveda preje prično, tečaj S. K. S. Z. pa bo dal veliko tvarine za prihodnje leto do spomladi, ko se začne zopet delo na prostem. Porabite dobro to priliko!

Izobraževalno delo nam je krvavo potrebno. Socialna demokracija si pridobiva mlade inteligence, ona bo naš najresnejši nasprotnik, z njo bomo bili boje prihodnosti. Zmagal bo, kdor bo bolj brihten. Zato vsi do zadnjega k okopom in se oborožimo!

Kolki,

ki jih je Z. O. izdala, so jako lični. Vsak odsek mora vse svoje dopise bodisi na Zvezo, bodisi na okrožje ali druga odseka z našim kolkom kolekovati, posluhuje se naj ga pa tudi sicer v pismenem občevarju. S tem podpira organizacijo.

Cena 1 komad 5 v, 300 komadov 6 K.

(Naroče se pri Albinu Zajcu, Ljubljana, Poljanska cesta 11.)

Naša misel prodira.

5. t. m. se je v Splitu v Dalmaciji ustanovila »Hrvatska Sokolska Zajednica«. Ta korak pomeni ločitev krščansko in zares hrvaško mislečega Sokolstva v Dalmaciji od liberalnega. Zadnje čase se je namreč tudi v Dalmaciji in v hrvaškem kraljestvu, koder je sedež hrvaškega Sokolstva, začel med Sokoli odzgoraj doli širiti liberalni duh. Hoteli so Sokole napraviti za agitatorje takozvanih naprednjaških politikov in so začeli žaliti čustva starim hrvaškim idealom udane mladine.

Temu so se najprej uprli Dalmatinci. Ker na drug način ni bila mogoča sanacija, so sklenili, da ustanove svojo »Hrvatsko Sokolsko Zajednico«, da se združijo v njej vsa ona sokolska društva, ki se še oklepajo starega hrvaškega sokolskega programa: Vse za slobodo in za križ zlati!

To se je zdaj zgodilo. Novi sokolski organizaciji, s katero nas družijo isti cilji, bratsko pozdravljamo. Naša želja je, da bo začela z vso energijo delovati na telovadnem in kulturnem polju v zmislu tistih vzorov, katerim je odnekad sledilo hrvaško ljudstvo!

Krščanski vojak.

Te dni je izšla v Cirilovi tiskarni v Mariboru knjiga »Krščanski vojak«, katero je spisal c. in kr. vojni kurat Valentin Rozman. Take knjige smo si že dolgo želeli in smo je iz srca veseli! To je pouk za slovenske mladeniče, kateri so poklicani v vojaško službo. Vsebina obravnava: Vo-

jaški poklic — prisego — pomen zastave — ljubezen do domovine — svetost cesarske krone — pokorščino — izpolnjevanje dolžnosti — tovarištvo — bratovsko opominjanje — vero — molitev — pijančevanje — pohotnost — samoumor. Poglavlja so kratka, a zanimivo in jedrnato obdelana, tisk je jaok razločen, pomen knjige trajen. Da bodo naši fantje videli, kako lepo zna pisatelj govoriti mladeničem na srce in mlade vojake za njihov stan navduševati, hočemo tu 1. poglavje ponatisniti. Evo ga!:

Vojaški poklic.

V o j a k i !

Na zapoved našega presvetlega cesarja in kralja ste prišli te dni pod zastavo, da tu vršite vojaško službo. Radi tega je nastala v vašem poklicu velika sprememba, ki se ne izraža samo v spremembi obleke in v opasanju orožja, ampak v spremembi vsega vašega življenja.

Eden je pustil plug na polju, drugi je ostavil sekiro v gozdu ali kladivo, treči je vrgel pero v stran, četrti je zopet zapustil parni stroj itd., vsi pa ste zamenili orodje mirnega dela s puško in sabljo, svojo navadno suknjo s cesarsko suknjo. Gotovo doprinašate s tem narodu in državi veliko žrtev, toda ta žrtev je neizogibna in žrtvovati se v korist narodu in državi je dolžnost vsakega državljanca. Vsaka država, ki hoče varovati svoje svete pravice in svetinje domovine, rabi vojsko. Zato vas je poklical naš najvišji poveljnik, vi pa ste kot zvesti in vdani državljani prihiteli pod orožje. Vojska je bila vedno na svetu in ostane tudi, dokler bodo živeli ljudje. Vzrok vojsk je izvirni greh, ki je s kruto silo vcepil strup poželjivosti človeški naravi. Vsled tega greha se je zasvetil ognjeni meč v roki angelja, ki je zapodil Adama in Evo iz raja. Počenši že od Abrahama, kateri je s 380 izurjenimi hlapci pri Hobi premagal svoje silovite sovražnike, ni bilo še naroda, ki ne bi bil obiskan od vojske. Da, ko bi dosegli vsi oni vrhunec npravne popolnosti, katerega nam je označil Ustanovitelj naše svete vere, bi seveda ne potrebovali orožja in nepotreben bi bil vojaški stan, ne vzdignil bi se narod zoper narod in ne bila bi več potrebna šola vojskovanja. Toda naše življenje je vedno trajajoči boj, kakor je stalen prepir v naravi, ki je prokletstvo greha. Večno trajni mir, o katerem se danes piše in govori, je le pobožna želja, so le sanje.

Ko je sv. Janez, predhodnik Gospodov, v puščavi pridigoval pokoro, so prihajali k njemu Judje od vseh strani, da bi ga videli in poslušali njegov govor. Kakor nam sveto pismo pripoveduje, so prišli tudi vojaki k temu od Boga poslanemu možu ter vprašali: »Kaj naj storimo? Sv. Janez jim ni odgovoril: »Vaš stan je poklic hudodelcev, roparjev in klatežev, če hočete priti v nebeško

kraljestvo, potem vrzite morilno orožje od sebe, odložite svojo monturo in pokorite se«. Ne, tako se niso glasile njegove besede, ampak od Boga razsvetljeni mož je navdušil vojake z besedami: »Bodite zadovoljni s svojo plačo, to se pravi, bodite zvesti svojemu poklicu in izpolnjujte natančno dolžnosti svojega stanu«.

Da, celo naš Zveličar, ki se proslavlja kot kralj miru, je rekel svojim učencem: »Ko boste slišali o vojski in o vojaških sodih, ne vznemirjajte se, ker to se mora zgoditi,« in potem nadaljuje: »Ne mislite, da sem prišel, da bi prinesel mir na zemljo, prinesel sem meč«. Njegovi božji poslanci, kateri so oznanjevali pri njegovem rojstvu v Betlehemu mir, niso opustili omeniti pogoja, pod katerim je mir mogoč... namreč dobra in sveta volja. Dokler so pa ljudje brez svete volje, dokler so celi narodi, ki pretijo razvoju in blagostanju sosednje države, tako dolgo mora tudi vsaka država imeti vojake, da lahko zavrne sovražne napade o vsakem času, oziroma da prepreči v obče sovražni napad in na ta način vzdržuje mir. Braniti ta mir, je glavni namen armade. Armada je ščit in moč monarhije proti zunanjim sovražnikom ter trdna zaslomba prestola in porok postavnega reda v državi. Bedak bi bil oni vojak, kateri bi mislil, da njega kot posameznika ne briga te splošne stvari. Kajti vojak, ki brani cesarja, domovino in sveto vero, brani tudi svojo čast, svoje premoženje, svoje blagostanje, svoje življenje in ščiti sebe, svoje domače in vse svoje sodržavljanke.

Ko stoji hrabri vojak na straži, bodisi ob meji, bodisi ob kakih važnih vojaških postojankah v notranjem, med tem morejo bratje mirno obdelovati očetovsko njivo, med tem lahko vijejo njegove sestre vence k veseli poroki, brez strahu mirno daruje duhovnik na oltarju nekrvavo daritev svete maše in opravlja svoje molitve, spremlja trgovec brez nevarnosti blago na svoj dom in popotnik neustrašeno nadaljuje svojo pot, tolažeč se z dejstvom, da vojak brani mejo, cesto in pota pred sovražniki.

Sveta, častna dolžnost pa je posvetiti domovini svoje najboljše moči mladosti. Vi niste prvi, ki spolnujete to sveto dolžnost. Milijoni so jo izpolnjevali pred vami, ne godrnjaje, ampak z veseljem, da celo življenje so žrtvovali, zavedajoč se svoje svete dolžnosti. Da nadomestite druge tovariše, ki so častno služili ter se po dovršeni službi vrnili nazaj k domačemu ognjišču, za to ste prišli vi.

Vojaki! Ponosni bodite, da pripadate naši slavni vojski, in somazavestni, da so vas uvrstili med vojake, to je v oni stan žrtvovanja, ki ga sveta Cerkev imenuje službo božjo. Lepo pravi bavarski knez Maks v svojem navdušenem govoru pred osvojitvijo Beograda: »Karkoli more duh

človeški vzvišenega izmisliti in ustne človeške velikega izgovoriti, je že zapopadeno v besedi »vojak«, zato izvršujete svoje dolžnosti, svesti si svojega vzvišenega poklica«. Zakaj bi torej ne bili zadovoljni s svojim stanom, katerega vzvišenost in krasota je tako velika, zakaj bi ne bili navdušeni in goreči, da pripadate takemu stanu, čegar cilj, naloga in vzori so tako veličastni? Kdor misli, da v vseh drugih stanovih samo rožice cveto, le v njegovem ni drugega kot osat in trnje, tisti se moti in slepi samega sebe. Vsak si naj zapomni znani stari izrek: »Vsak stan ima svoje veselje in vsak stan tudi svoje težave, uživaj, kar ti je Bog naklonil, pogrešaj, česar nimaš«. Naravno je, da vojaški stan ni vedno prijeten, posebno v začetku ne, dokler se vojak ne privadi. S častjo vojaškega stanu so sicer združene različne težave, vendar tako huda le ni vojaška služba, kakor jo morda opisujejo mlačni in nezadovoljni vojaki. Da je lepše doma, to je umevno. Vojašnica ni mesto za zabave in razveseljevanje, temveč celó zdravilne za mnoge svojeglavne in neredne mladence. Vojašnica je šola vtrjevanja, kjer se duh in telo morata pripraviti za slučaj vojske. Niste poklicani, da bi par let prav ugodno živeli, ampak poklicani ste, da izvršujete svojo dolžnost brez ozira na to, ali vam je prijetno ali zoprno, lahko ali težko.

Naš službeni predpis pravi: »Vojak naj prenaša pomanjkanje in težave vsake vrste z moško vztrajnostjo, naj vé, da so neprilike v življenju vojaka večkrat neizogibne«. Prepričali se boste, da so napor službe v mirnem času v primeri z napor ob času vojske le senca. Pomislite samo, kakšno trpljenje in kake napore so prestali naši dedje in očetje. Pomislite na zmage Evgena Savojskega, nadvojvode Karla, Radeckega in drugih slavnih bojevnikov. Solnčna Italija, bojna polja Češke, Bosne in Hercegovine; vse je namočeno z junaško krvjo naših očetov.

Znano vam je morda, da so si vladarji in najvišji poveljniki armad zbirali svoja gesla, svoje posebne besede, ki so jih rabili zlasti takrat, kadar je pretela velika nevarnost skupni domovini. Tako beremo v zgodovini, da je imel rimski cesar Sept. Severus geslo: »Delajmo!« Klavdij: »Maščujmo se!« Cesar Pertinaks: »Bojujmo se!« V križarskih vojskah se je glasilo geslo: »Bog hoče!« Naš presvitli cesar in kralj pa si je izbral za splošno geslo, rekel bi skoraj, za bodrilno in krepilno sredstvo besede: »Z združenimi močmi!«

Vi pa si zapišite to geslo v svoja srca in nikoli ga ne pozabite, temveč naj sveti pred vami kot bliščeča zvezda za časa službovanja pri vojski. V knjigi kraljev stoji zapisano to geslo in umirajoči David ga je dal svojemu sinu Salamonu, veliki vojskovodja Mojzes je pričel z njim svoje zadnje povelje

na ljudstvo. Ecehiel je bodril ž njim svoje čete, to geslo doni in se razlega po svetih knjigah stare in nove zaveze, kjer koli je govor o bojnih četah in se glasi: »Bodi srčen in trden, ne boj se in ne plaši se«.

Vojaki! Bodite možje od nog do glave. Ne ozirajte se nazaj, ampak neustrašeno in pogumno naprej; že takoj danes pogumno na delo, da premagate prve skušnjave.

Vojskovodji kralju Filipu makedonskemu sta morala vsako jutro dva vojaka zaklicati: »Filip, spomni se, da si mož!« Zvečer pa sta ga morala vprašati: »Filip, ali nisi pozabil, da si mož?«

Vojaki! tako si morate zaklicati tudi vi in bodriti se zjutraj in zvečer, ob času službe in počitka, vselej in povsod: »Spomni se, da si mož!«

Vojaki, da bode naša armada stalno čislana in neomadeževana, hočemo paziti, kamorkoli se obrnemo, zlasti na to, da si pridobimo čast pravih mož in slavo bogoljubnih kristjanov. Bojurno se z Bogom za prestol in domovino! Bojurno se po besedah božjega Zveličarja, kateri je učil svoje izvoljeno ljudstvo: »Dajte cesarju, kar je cesarjevega in Bogu, kar je božjega!«

* * *

To je krepko, vsak stavek je nova misel, to mora fanta vzbuditi k zvestobi do cesarske zastave in čednostnemu življenju v vojaškem stanu. Mi pravimo, **da mora ta knjiga med naše fante ravnotako kakor vse naše druge brošure!** Naj se razlaga predvsem fantom, ki iz naših društev in odsekov odidejo vsako leto k vojakom, potem pa, fantje, priporočite jo svojim tovarišem, ki služijo zdaj po vojašnicah cesarja! **Orli, pridno naročajte »Krščanskega vojaka!«** Cena knjigi je samo 80 vinarjev!

Mladeničem!

I. in II. zvezek.

Ti dve knjižici našega prevzvišenega knezoškofa spadata v roke vsakega slovenskega fanta. V njih najdete krasna navodila, kako mora slovenski mladenič živeti, da bo zdrav na duši in telesu, v ponos svojim starišem in v prid svojemu narodu!

Cena I. zvezka K 1'—, II. zvezka K 1'20.

Naša izobrazba.

Rane naše dobe.

V 13. stoletju je živela v Toskani sveta Margareta Kortonska, članica tretjega reda svetega Frančiška. V svoji mladosti je bila velika grešnica; lepo kmečko dekle je devet let živelo v priležništvu skupaj z nekim plemenitašem. Življenje svetega Frančiška

Asiškega, tega najlepšega svetnika katoliške Cerkve, je pa njeno srce omehčalo. Odpovedala se je svojemu grešnemu življenju in šla služiti bolnikom, proti koncu svojega življenja pa se je podala v samoto. Kakor vsi svetniki Frančiškovega duha, je imelo njeno krščanstvo socialen značaj; brigala se je za javne zadeve v toliko, da je zasledovala napake javnega življenja, jih šibala in pozivljala mogočnike tega sveta, da se izpreobrnejo k načelom Jezusa Kristusa. Iz njenih pisem povzamemo na tem mestu nekaj strani, ki danes, ko gospodarsko zlo razjeda toliko stanov in ko politična morala v »civilizovani« Evropi tako zelo pada, ravnotako veljajo kakor takrat in ki naj bi si jih vzeli k srcu vsi, ki se jih tiče:

»Obtožujem slabe predstojnike in vladajoče sloje, kojih pogled ni obrnjen na Boga, ampak iščejo le lastno čast ali si hočejo samo bogastva nabirati. Med sto ni eden, ki ne bi žalil pravice in tlačil slabotnih ter nedolžnih.

Obtožujem odvetnike, ki izprevračajo in zavijajo postavo, nimajo usmiljenja z revnimi, temveč mislijo samo na to, kako bi si nabrali denarjev.

Obtožujem svetovalce, ki protežirajo svoje sorodnike in prijatelje na škodo javnosti, in če kedaj izpregovorijo za javni blagor, store le zato, da jih časte in hvalijo in imajo končno od tega dobiček.

Obtožujem nepošteno trgovce, ki hočejo hitro obogateti in zato pri cenah odirajo ter odjemalce z lepimi besedami preslepijo.

Tako malo pravih učencev imam, toži po pravici Kristus, tako malo duš, v kojih sredi bi mogel živeti! V nebesih ni solza, toda če bi bilo to mogoče, bi Gospod danes jokal nad krščanskim svetom, kakor je to storil nad Jeruzalemom. Kdo je tisti, ki me pred Pilata vleče in obsoja? To so sodniki, ki nedolžne s krivično sodbo obsojajo. Kdo je tisti, ki teše zame križ, da me nanj pribije? To so oni roparji, ki preženo domačine iz njihovega mesta, se polaste njihove zemlje in hočejo živeti od tuje lastnine. Kdo so tisti, ki besno kričijo: Križaj ga! Križaj ga! To so zli svetovavci in postavodajavci, ki delajo postave zoper postave ali pa puste, da se pravica krši. Kdo so tisti, ki mi v obraz pljujejo? To so oni, ki moje ime po krivici nosijo. Vedi, hčerka moja, da imam danes med kristjani veliko več sovražnikov kakor sem jih imel takrat, ko so me Judi obtoževali pred sodnim stolom Pilata!«

Misli.

Zveza z Bogom.

Iz spisov profesorja C. Hilty.

„Že nek stari modrijan je v neki svoji sloveči knjigi dejal, da zamore človek postati resnično srečen le, ako postane deležen

pač doma, ne poznajo domotožja, potrtosti, zapuščenosti, ali kakor se že imenujejo nadloge, ki jih človek okuša na tujem dan na dan. Šele v tujini spozna dobroto, ki jih je užival v domovini, in če je bil morda poprej mlačen v ljubezni do rodne grude, se mu v tujini vname živa, vroča ljubezen do nje. Prej sem rekel, da imam vse »Mladosti«, sedaj pa naj povem, da jih ne pokriva debela plast prahu ali pa celo opleta pajčevina. Ne! V časih duševne potrtosti in različnih skušnjav pridno prebiram tiste navduševalne članke, ki se mi zde vedno novi, vedno lepi, in čitajoč jih najdem tolažbo in mir, in potem si kako domačo zažvižgam ali zapojem in zopet mi je dobro. »Mladost« mi je zmiraj dobrodošla svetovalka, prijateljica in tolažnica. Pa tudi njene novice, kako lepo procvita med slovensko mladino katoliška organizacija, porok lepše prihodnosti naše domovine, napolnjujejo z veseljem moje srce. Vidite, dragi fantje-rojaki, kaj vse občuti fant na tujem, prebirajoč vaše glasilo! Blagrujem vas, da morete spomlad svojega življenja prebiti v domovini, blagrujem vas, da imate prave prijatelje v vaših vodnikih, ki vas nesebično v požrtvovalni ljubezni vodijo do višjih ciljev, do prave, ne minljive sreče. Blagor vam in njim!

Pa ne le »Mladost«, ampak tudi »Zlato knjigo« slovenskih Orlov imam in seveda prebiram in proučujem ter si njene nauke v prid obračam. Ko sem jo svoj čas dobil iz Ljubljane, sem jo posodil tudi nekemu mojemu rojaku tukaj. Ta jo je prebral in ko mi jo je vrnil, sem našel na zadnji strani napisane te-le vrstice:

Prijatelj, to je: »Zlata knjiga«, zares do sreče kažipot; srce blaži ti, duh ti dviga, uči krepiti te život.

Le pridno čitaj jo, pa živi, kot ona žiti ti veli; dospel boš k sreči neminljivi, ki Bog krepostnim jo deli.

Ne zboj trpljenja se, ne truda, ki ga zato okušal boš. Do sreče pot je strma, huda, a v sreči gladka je, prek rož.

Pogum tedaj, prijatelj dragi, po »Zlati knjigi« se ravnaj, ne vprašaj, kaj rekó sovragi, ti bodi le: orlovsk značaj.

Nisem mu zameril tega nedovoljenega pripisa, nasprotno, bil sem vesel, da je tudi on izrekel mojo in vseh dobromislečih mož misel. Žal, da mi razmere ne dopuščajo postati tudi imenom dejanski to, za kar je ta knjiga spisana. A upam, da se bo obzorje

tudi v tem oziru sčasoma meni v dobro razjasnilo. Kar Bog stori, vse prav stori, o tem sem prepričan. Pogum velja, in da mi ta ne upade, bosta pomagala »Mladost« in »Zlata knjiga« in trdna volja, držati se, kolikor pač mogoče, njenih nauk. Vi fantje pa, ki živite v ljubi domovini, ki ne poznate stoterih nevarnosti tujine, ki vas blagih prijateljev besede mičejo in vzgledi vlečejo, hvalite Boga, da vam ni treba okušati grenkosti med tujci in prosite ga, da boste vedno mogli srečni prebivati med svojci. Srčno k luči skozi temo!

Karol Kerševan,
slovenski fant v Egiptu.

Zlata knjiga.

Orel brez »Zlate knjige« ne more izhajati, ako hoče res biti in ostati Orel. V njej najde razložena vsa načela, na katerih sloni naša organizacija. »Zlata knjiga« kaže našim Orlom pot do njihovih visokih ciljev.

Cena broš. 1 K, vez. 2 K.

Naši fantje.

Odseki.

Dobrépolje. Zazvenela je mrtvaška kosa ter v cvetu let utrgala nežno cvetko iz naše orlovske organizacije. Dne 25. oktobra smo spremili k zadnjemu počitku svojega brata Alojzija Drobniča iz znane vrle Mohorjeve rodbine. Pokojni je bil med Orli zelo priljubljen. Bil je tudi član »Mladeniške Marijine družbe« in tukajšnjega izobraževalnega društva, pri katerem je bil sicer še kot začetnik dober igravec. Pogreba se je udeležilo z zastavo izobraževalno društvo in »Marijina družba« s svojo zastavo, potem nad 40 Orlov v kroju, med temi 8 iz Lašč. Moški pevski zbor mu je zapel tri nagrobnice. V slovo sta mu govorila ob odprtem grobu brat okrožni predsednik Štrukelj in brat podpredsednik Orehek. Zalostni rodbini naše sožalje! Tebi dragi, nepozabni brat pa kličemo: Orel, plavaj zdaj v Božji bližini, prosi za nas blagoslova!

Idrija. Kakor se zemlja suče okoli svoje osi ter vedno pride na svoje staro mesto, tako se suče tudi v našem odseku. Vsako leto se menjujejo bratje, eden pride drugi gre, tako, da so vedne izpremembe, odsek pa ostane. Letošnjo jesen smo zopet izgubili br. Likarja Franca, kateri je moral k vojakom ter br. Jurmana Ivana, ki odide v obrtno šolo v Ljubljano. Poslovilni večer jima je odsek priredil 1. oktobra vsporedno s kat. delavsko družbo v hotelu Didič. Kot predsednik družbe č. g. dekan Mih. Arko in v imenu Orla br. Karol Treven sta se od bratov v lepih besedah poslovila. Naj se držita zvesto naših načel ter se vrneta zopet v naš delokrog! — Pričela se je zimska sezona, čas notranjega delovanja. Zbiramo se v vsakotedenskih sestankih. Prvi sestanek se je vršil dne 13. oktobra, katerega je priredil dramatični odsek. Br. Karol Treven nam je razložil splošni pomen dramatike, kako so isto gojili razni narodi v preteklih stoletjih, obenem so pa poročali udeležniki dramatičnega tečaja v Ljubljani o točkah, ki so se na istem razpravljale. Kakor je bil ta sestanek zanimiv in podučen, utegnejo biti ravnotako vsi nadaljni; br. Jos. Gnidavec nam bo

razlagal apologetiko, poleg tega pa se bo reševalo politična in dnevna vprašanja. Poskrbelo se bo, da bodo od časa do časa tudi tuji govorniki nam podali kaj zanimivega in poučnega.

Ihan. Večkrat se je že govorilo pri okrožnih sejah in tudi drugod, naj bi se ustanovil tudi tu v Ihanu telovadni odsek, a vselej smo morali to misel opustiti, ker smo videli, da niso bila še tla ugodna za slovenskega Orla. Lansko leto pa smo dobili novega g. župnika, ki ves gori za blagor svoje župnije, posebno mladine. Ko je kamniško okrožje sklenilo, da napravi k nam izlet, združen z javno telovadbo, smo tudi mi sklenili, da se ob tej priliki ustanovi pri nas Orel. Dne 17. septembra t. l. so prišli Orli iz več odsekov ob 1. uri popoldne k nam. Pozdravil jih je g. župnik. Ob pol 3. uri smo šli skupno k litanijam, takoj za tem pa se je ustanovil odsek. Vpisalo se je 24 fantov. Ker je javna telovadba vsled slabega vremena odpadla, smo imeli mladeniški shod na Navzarjevem podu. Govorilo je več gospodov; dr. Breznik, Lovšin iz Moravč, Železny, načelnik šentjakobskega Orla, podpredsednik kamniškega okrožja Gorenc in Rode, načelnik kamniškega okrožja. Vsi so nas bodrili, naj se ne strašimo majhnega truda in zabavljanja od strani nasprotnikov ter nam kazali kakšen namen ima organizacija Orlov, katera je danes že tako razširjena po vsej Sloveniji. Dragi bratje! Sledimo tem besedam ter delajmo složno, neustrašeno za blagor svoje domovine! — V odbor so bili izvoljeni bratje: Alojzij Železny, predsednik, Anton Hribar, podpredsednik, Pavel Mišvelj, tajnik, Franc Kovač, blagajnik, Ivan Rode, načelnik, Viktor Kokalj, podnačelnik. Telovadbo imamo v nedeljah popoldne in sredo zvečer. Rogove smo tudi že naročili.

Biljana-Dobrovo (Goriško). Tudi pri nas na laški meji imamo Orla, ki šteje 23 mladeničev, vseh v kroju pa 29. Ustanovil se je leta 1910. meseca septembra. Minulo je torej leto, a dosedaj se še noben ni oglasil v »Mladosti«. Marsikateri je, ko sem mu dejal, naj piše kaj v »Mladost«, rekel: »Kaj bomo pisali, saj ni nič novega!« Ali jaz pa rečem: Odkar smo ustanovili Orla, je pri nas vse drugače, vse novo. Mladeniči, zdravi, a nevedni in zapuščeni, odtrgani od javnega življenja, smo se vzbudili iz spanja ter si podali roke v zvezo bratovsko. Sklenili smo kljub prevelikim oviram postati Orli. Toda ne samo z imenom in krojem, ampak: mladeniči polni verskega prepričanja, moške, ki se lahko postavijo vsem nasprotnim silam z vso odločnostjo po robu. Pod geslom »vse za vero, dom, cesarja« smo prisegli delovati za blagor našega obmejnega ljudstva. — Kakor sem že omenil, imamo veliko ovir, ki so nam na poti pri delovanju. a) Mladeniči so si izbrali nepravga načelnika, ki ni bil nikdar vnet za naša načela. Pristopil je k nam le radi spora v nasprotnem taboru. Telovadbe ni vodil nikoli, mladeniči se niti poznali niso med seboj, so se celo delili v stranke, ko se je volil nov začasen načelnik Jožko Polenčič! b) Telovadnega prostora nismo imeli. A to oviro smo še precej dobro premagali, t. j. telovadili smo na prostem. c) Naš nasprotnik hodi okoli ter nastavlja mladeničem mreže, v katere se radi vjamemo. Ugrabil nam je že pet krepkih fantov. Te mreže so: godba in plesi. Pri nas se pleše skoraj vsako nedeljo, večkrat tudi na dveh, treh krajih obenem! Brici, moške — posebno mladeniči, opustite pogansko razvado, borite se proti tej grdi navadi, ki nas Brice ugonablja! Na neki seji smo sklenili, da se bode izključil vsak Orel: ki se bo na plesu nespodobno obnašal, kdor bi bil prepozno v noč na plesu, kdor »je v deležu«. Zadnjo nedeljo so priredili mladeniči nasprotnega tabora ples. Zvedeli smo, da so zvalili petero naših fantov, da so stopili ž njimi »v delež«. Takoj se je sklicala seja in izključili smo nezveste iz naše srede... Proti tej oviri upamo opomoči s tem, da si priskrbimo tudi mi godbo, to je da ustanovimo »tamburaški zbor«.

Imamo nov in dober drog, na kojem se v prostorih g. Ivana Sfiligov neprestano urimo. — Prireditve smo imeli 4. Izletov 16. Predavanja smo imeli tudi par večerov v zimi, kjer se nam je razlagala »Zlata knjiga«. Knjiga ni zlata, a njeni nauki. Gospodu grofu Baguèr bodi tu izrečena najsrčnejša hvala za dovolitev telovadnega prostora brezplačno in za darovane knjige. — Zbiramo se dvakrat na teden v »Bralni sobi« ter prirejamo »poučne večere«. Mladeniči, moške — sploh vsi udje Kat. društva se jih smejo udeleževati. Voditelj teh večerov je naš načelnik J. Polenčič, kateri ima vselej poučljiv govor. Zdjaj pa tople pozdrave vsem kranjskim bratom iz meje, ki jo straži naše ljudstvo proti sovražnikom katoliške Avstrije!

Središče. Tukaj smo si ustanovili v nedeljo, dne 17. septembra nov telovadni odsek Orel, ki je do zdaj sprejel pod svoje okrilje že nad 30 mladeničev; upamo, da dobimo še večje število podpornikov. Zdjaj smo pa pričeli že redno z vajami. Prvikrat smo telovadili v nedeljo, 29. oktobra, v prostorih našega predsednika vlč. g. prof. Šinka. Vabil nas je skoraj polnoštevilno naš rojak načelnik mariborskega Orla, br. R. Simonič. S tem, da se je ustanovil Orel pri nas, je krščanska misel v našem okraju zelo napredovala, saj je bil res že skrajni čas, da se prežene tisti moreči strah in zasanost, ki je ležala nad mladino in jo povzdigne v izobrazbi. Zato pa bratje vkup, le vkup, ker Orel daje nam najboljši up! Dal nam Bog svojo pomoč!

Mladeniči na plan!

Ta drobna knjižica je za slovenskega fanta neobhodno potrebna, ker ne najde sploh nikjer drugod tako jasno in krepko označeno, kaj hočejo liberalci in kakšni so nameni socialne demokracije, kaj pa je vzor in cilj naše katoliške ljudske stranke in kako se je mora slovenska mladina okleniti!

Cena 20 v.

Naročila

za kolke Zveze Orlov
pod 1 K se ne bodo vpoštevala.

Vprašalne statistične pole

naj odseki

pošljejo v najkrajšem času,
ker jih nujno potrebujemo!

Brzjavni pozdrav.

Iz Splita je predsedstvo Z. O. na svoj brzjavni pozdrav »Hrvaški sokolski zajednici« prejelo 6. t. m. sledeči odgovor:

„Zahvaljujemo bratskom pozdravu. Napred za pravu narodnu stvar! Zdravo! — Hrvatska sokolska zajednica.“